

Klaus k výročí EU: Mír byl základní cíl evropské integrace ... Kéž by si dnešní válkychtiví na to vzpomněli.

- editor007 | 26. dubna 2024

ČESKO: Mír jako základní cíl evropské integrace? „Říkával jsem jim, že je to slabý cíl a obhajoba smyslu evropské integrace, teď bych si ho naopak moc přál,“ píše exprezident Václav Klaus v komentáři k výročí 20 let trvání českého členství v Evropské unii. „Nenechme se okřikovat, že jsme proti Evropě. Jsme proti evropskému superstátu, ale strašně moc jsme pro rozumně integrovanou, svobodnou a produktivní Evropu,“ cituje svůj výrok z roku 2003.

Dvacet let je i není dlouhá doba, ale souboj o Evropskou unii a s Evropskou unií je pořád stejný. Když jsme v IVK přemýšleli, jak toto výročí – v našem pohledu nikoli oslavit, ale – důstojně připomenout, přišli jsme na několik nápadů.

V předvečer tohoto výročí 30. dubna, shodou okolností v den pálení čarodějnic, půjdeme stejně jako před dvaceti lety na Blaník s prosbou, aby nám blaničtí rytíři pomohli. Jsme starší. Tehdy jsme na tuto českou velehoru (rozhledna je ve výši 638 metrů nad mořem) šli přesně v okamžiku vstupu, tedy o půlnoci, a byla to ve tmě docela obtížná cesta. Teď jsme členstvím v EU poněkud zlenivěli, a proto půjdeme v podvečer. Prosba blanickým rytířům však bude stejná.

Před tímto výročím vydá IVK mou knížku článků, projevů, esejů na téma Evropské unie, které mají tu zvláštnost, že byly napsány v období před naším vstupem. (Za dva měsíce vydáme knížku textů napsaných mnou i kolegy v IVK po vstupu do EU.) Tyto staré články od 1. března letošního roku vycházejí na webové stránce IVK.

Poučení z těchto starých, zapomenutých textů – napsaných před 20–30 lety – je nesmírné. Vypadají, jako by byly napsány dnes. Problémy Evropské unie (pokusu o umělé, dobrovolné sjednocení kontinentu – zdůrazňuji dobrovolné, protože Evropa bývala nedobrovolně sjednocována různými „unifikátory“ – Napoleonem, Hitlerem i Stalinem) a problémy s Evropskou unií, která si pomalu, drobnými krůčky více a více podvoluje jednotlivé členské země daleko více, než si ty země představovaly, když do tohoto seskupení dobrovolně vstupovaly, jsou věčné a v podstatě stále stejné.

Již v roce 1994 jsem na pražské konferenci Evropa a my řekl, že „jsme odhodláni připojit se k rozumné evropské integraci, ale tím neříkám, že jsme zastánci absolutní a bezpodmínečné evropské unifikace“. Říkal jsem to s vědomím, že „stojíme před dvojím úkolem: Nalézt svou vlastní identitu, a přitom ji hned na své cestě do Evropy neztratit“. Tato slova platí dnes stejně jako v květnu 1994.

Jsem i dnes přesvědčen, že jsou „primární integrační jednotkou evropské státy a že evropské nadnárodní instituce jsou jednotkou sekundární“. A už tehdy (Lidové noviny, září 1994) jsem se trápil tím, že „se začíná zpochybňovat, co je prvotní a co druhotné“.

Po summitu v Cannes (1995) jsem prvně veřejně mluvil o výhodách a nevýhodách společné evropské měny. Ve Štrasburku před Parlamentním shromážděním Rady Evropy jsem řekl, že „si náš ‚evropanismus‘ vysvětlujeme jako povinnost střežit a ochraňovat vlastní identitu, tradice a zvyklosti“. Na konferenci britské Konzervativní strany v Blackpoolu jsem řekl: „Občas jsme obviňováni z toho,

že zapomínáme na všechna adjektiva s výjimkou slova svobodný. Ale já se domnívám, že zajištění svobody stačí – individuální štěstí záleží na každém z nás.“ V Bonnu jsem v roce 1998 mluvil k tématu Jaká bude Evropa po zavedení eura? Zdůrazňuji, že ten nadpis měl otazník. Následný text měl otazníků více.

V kontextu dnešní Ukrajiny je užitečné připomenout, že jsem tehdy v Německu řekl: „nedostatečně strukturovaný a specifikovaný cíl nazývaný mír“, jako hlavní nosná myšlenka tehdejší EU, „téměř blokuje jakoukoli seriózní debatu o dalších cílech či vztazích mezi nimi“. Tehdy se mi zdálo, že je slovo mír zneužíváno. Kéž by si dnešní válkychtiví na to vzpomněli. Říkával jsem jim, že je to slabý cíl a obhajoba smyslu evropské integrace, teď bych si ho naopak moc přál.

Nesouhlasil jsem s postoji koncipovat integraci Evropy „skrze brýle s nálepkou Sarajevo. Vidíme Sarajevo a Kosovo, a proto se musíme unionizovat“. Zase je to až moc stejné s dnešní zesílenou unionizací kvůli Ukrajině. Psal jsem (v roce 1998), že je Evropa definována „výraznou evropskou postavou – kterou je Beamte – tedy postavou evropského úředníka“. Viděl jsem – v protikladu s našimi procesy po listopadu 1989 – nebezpečí v novém vzednutí státu: „Rovnice občan-stát se zásadně mění. Výzvou pro Evropu je to, zda toto uvažování v 21. století zvítězí či nezvítězí.“ (Bodensee Symposium v Bregenz v červnu 1999) Dnes víme, že zvítězilo.

Ve Frankfurter Allgemeine Zeitung (říjen 1999) jsem psal, že „mentalita unifikované pevnosti Evropa uzavřené světu a oddělené od něj různými bariérami ... by Evropu zavedla na periferii světa“.

V rakouském Wachau jsem v červnu 2000 varoval, že „Evropa stojí na křižovatce“ a že hrozí „nejrůznější kosmopolitní globalizující tendence, eroze klasického modelu rodiny, vítězství příliš permissivního hodnotového systému, který vede ke ztrátě řádu“. Už tehdy mne trápily „nároky a aktivity agresivního ekologismu“. V projevu v německém Freiburgu (srpen 2000) jsem říkal, že je projekt evropské unifikace „v lepším případě jen doplňkovým a v horším případě náhradním programem“ pro budoucnost Evropy.

Vidím-li dnešní chování Fialy a Rakušana (a řady dalších), zdá se mi vysoce relevantní můj výrok v Denících Bohemia v listopadu 2000, že je „nekritická adorace Evropské unie a s ní spojené ponižování se a patolízalství, které se u nás v poslední době stalo takovou módou, vysoce kontraproduktivní.“ Podotýkám, že to bylo v momentu, kdy Zemanova vláda vyjednávala podmínky našeho vstupu do EU.

Při 10. výročí Maastrichtské smlouvy (v prosinci 2001 v MF Dnes) jsem asi prvně použil pojem „evropeismus“. Maastricht jsem považoval „za produkt nové ideologie, ideologie evropeismu, který je konglomerátem (či amalgamem) řady dřívějších dílčích neliberálních postojů“. V Maastrichtu jsem viděl ono „pověstné překročení Rubikonu“, které nás vede k „nové“ Evropě.

Za zmínku stojí i tehdejší diskuse o tzv. evropské ústavě, kterou jsem vždy rezolutně odmítal. V MF Dnes jsem v září 2003 napsal: „Aby nebylo mýlky, nejsem proti evropské integraci. Je výhodou, když budou v Evropě stejné dopravní značky, stejná cla na dovoz zboží z mimoevropských států, stejná označení výrobků a když bude v Evropě obdobný názor na základní kulturně-civilizační hodnoty či znaky (na trest smrti, na organizovaný zločin, na pašování lidí a zboží přes hranice, na extremistická hnutí, a podobně). Avšak vzhledem k různé hospodářské úrovni, k dosaženému stupni společenského vývoje a k odlišným kulturním a politickým tradicím jednotlivých zemí by bylo přímo škodlivé, kdybychom zaváděli jednotný evropský ‚eintopf‘.“ I to platí dodnes. Dodal jsem, že se „nenechme okřikovat, že jsme proti Evropě. Jsme proti evropskému superstátu, ale strašně moc jsme pro rozumně integrovanou, svobodnou a produktivní Evropu.“

Tento 21 let starý výrok zastávám i teď.

[ZDROJ](#)